

II. СЛОВО ЯК ЗАСІБ МИСТЕЦЬКОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ЕТНОСВІТУ

ISSN 2411-4758 (Print) 2518-1602 (Online)

Native word in ethnocultural dimension, Drohobych, Posvit, 2019, pp 110-121.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2411-4758.2019.178280>

УДК 821.161.2.09(092)“18/19”

ОБРАЗ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ЖИТТІ ТА ТВОРЧОСТІ КОНСТАНТИНИ МАЛИЦЬКОЇ

Світлана ГІРНЯК

доктор філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання у початковій школі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич)
s.girnjak10@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7264-0312>

Research ID: I-3030-2018 <http://www.researcherid.com/rid/I-3030-2018>

*Статтю подано до редакції / The article is submitted to the editorial board:
16.09.2019.*

Статтю опубліковано / The article is published: 15.11.2019.

У пропонованій статті схарактеризовано вплив творчості Тараса Шевченка на світобачення і подальшу педагогічну та громадську діяльність Константины Малицької; проаналізовано спогади письменниці «З дитячих споминів», «На фільмі споминів», а також мемуари її подруг і колег, учнів, як-от: Л. Бурачинської «Непохитна (спроба життєпису)», М.Ф. «Літературна творчість К. Малицької», Іванни Петрів «Педагог», що увійшли до книги «Виховниця покоління Константины Малицька: громадська діячка, педагог і письменниця», яка побачила світ 1965 року в Торонто; використано архівні матеріали, зокрема ЦДІАУЛ Ф. 206 і дитячу сцену у двох діях «Вінок на могилу Тараса Шевченка», що була написана письменницею у Львові 1914 року. Проведений аналіз дає змогу ствержувати, що світлий образ Кобзаря супроводжував видатну громадську діячку, просвітянку, педагога і письменницю Константину Малицьку впродовж усього життя, знаковим було також те, що в 1906 – 1914 рр. і 1920 – 1937 рр. вона працювала в школі імені Тараса Шевченка у Львові.

Ключові слова: мова; Тарас Шевченко; галицька інтелігенція; Константина Малицька; Східна Галичина.

THE IMAGE OF TARAS SHEVCHENKO IN THE LIVE AND CREATIVE WORK OF KONSTANTYNA MALYTSKA

Svitlana HIRNYAK.

Doctor of Philology, associate professor of philological sciences and methods of teaching in elementary school of Drohobych State Pedagogical University named after Ivan Franko (Ukraine, Drohobych)
s.girnjak10@gmail.com

The creative heritage of a famous Galician woman Konstantyna Malytska is multifaceted. It includes a number of works for children and about children, folk teachers, kindergarten workers, doctors as well as about the fate of ordinary people who lived and worked in Eastern Galicia at the end of the XIX – the first half of the XX century. On the basis of the analysis of texts created in the genre of memoir, especially in its such varieties as memories, confessions, which direct the linguistic personality to active reflection and free language thinking, we outline how Kobzar's creative works influenced the views of Konstantyna Malytska and her further pedagogical and public activity.

The research analyzes the memories of Konstantyna Malytska: «From childhood memories», «At the film of memories» and also memories of her friends, colleagues and students such as L. Burachynska «Unshakable (the attempt of autobiography)», M. F. «Literary creative activity of K. Malytska», Ivanna Petriv «The Teacher», which were included into the book «The pupil of Generations Konstantyna Malytska: public worker, educator and writer». It was published in Toronto in 1965. Archival materials were used including a children's play in two acts «A wreath for Taras Shevchenko's tomb», which was written by the writer in Lviv in 1914.

The purpose of the article is to characterize the influence of Taras Shevchenko's works on the world outlook and further pedagogical and social activities of Konstantyna Malytska.

The conducted analysis makes it possible to confirm that the bright image of Kobzar accompanied the prominent public figure, educator, teacher and writer Konstantyna Malytska throughout all her life. It was also significant that in 1906 – 1914 and 1920 – 1937 she worked at school named after Taras Shevchenko in Lviv.

Key words: language; Taras Shevchenko; Galician intelligentsia; Konstantyna Malytska; Eastern Galicia.

Постановка проблеми. Творча спадщина відомої галичанки Константини Малицької – багатогранна, в її доробку низка творів для дітей і про дітей, народних учителів, вихователів захоронок, лікарів, а також про долі простих людей, що жили і працювали в Східній Галичині кінця XIX – першої половини XX ст. На основі аналізу текстів створених у жанрі мемуаристики, зокрема в таких її різновидах, як спогад, сповідь, що орієнтують мовну особистість на активну рефлексію та вільне мовомис-

лення, окреслимо як вплинула творчість Кобзаря на погляди Константи́ни Малицької, а також її подальшу педагогічну та громадську діяльність.

Аналіз останніх досліджень. Серед праць, які сприяють розкриттю окресленої проблеми, можемо назвати наукові розвідки Зіновії Нагачевської, зокрема «Виховно-освітній потенціал «жіночої» Шевченкіани (західноукраїнські землі кінця XIX ст. – 1930-х рр.)» (Нагачевська, 2007), у якій дослідниця аналізує діяльність видатних представниць громадських жіночих організацій Східної Галичини кінця XIX – першої третини XX ст., що націлена на розповсюдження ідей геніального українського поета Тараса Шевченка в середовищі жінок, використання його творчості для виховання патріотичних почуттів у дітей і молоді, формування національної самосвідомості українського народу. Схарактеризовано діяльність К. Малицької також у працях Андріани Бойко «Педагогічно-просвітницька діяльність Констянтини Малицької» (Бойко, 2011), Володимира Качкана «Просвітницька говерла Костянтини Малицької (до 140-річчя від дня народження)» (Качкан, 2012) й інших дослідників.

Мета нашої розвідки – схарактеризувати вплив творчості Тараса Шевченка на світобачення і подальшу педагогічну та громадську діяльність Константи́ни Малицької.

Виклад матеріалу. Для українців Тарас Шевченко – це передусім творець, основоположник нової української літературної мови, який зумів підняти її на найвищий щабель розвитку. Мова народу – це його найцінніше надбання і кожен народ по-своєму в ній неповторний. Український народ творив свою мову впродовж віків, а тому історія української мови – це історія її народу, тоді як слово – забезпечувало впродовж віків зв'язок минулого з сьогоденням та сьогодення з прийдешнім. Історія української мови – це історія її народу. Одну зі сторінок розвитку української мови пропонуємо згадати сьогодні, а саме кінець XIX – початок XX століть, коли українська мова почала активно розвиватися й утверджувати свій статус здебільшого на теренах Східної Галичини.

Відомий український мовознавець Юрій Шевельов з цього приводу писав: статус української мови на різних територіях був неоднаковим, «у найгіршому стані – *і де юре, і де факто* – перебувала українська мова на підросійській Україні (офіційно заборонена у громадському житті, шкільництві й літературі) та під Угорщиною (без правових гарантій, а в дійсності цілком усунена з громадського життя); [...] в найкращому стані була вона в Галичині, де її вживано публічно» (Шерех, 1998, с. 19).

Східна Галичина кінця XIX – початку XX століття – це та територія, де використовувалася не одна мова, а кілька, зокрема українська, або як її називали тут – «русинська», польська, німецька, російська й інші.

Важливим чинником утвердження української мови в Східній Галичині було й те, що Львів став «серцем українського народу всієї Східної Галичини і Західної Волині. У Львові працювали осередки галицьких партій; українськими (формою і змістом) стали часописи «Діло», «Свобода», «Громадський Голос», «Батьківщина», «Червона Калина» й ін. Зі Львова здійснювалося керівництво товариствами «Просвіта», «Рідна школа», активно працювали і розвивалися НТШ, Пласт, Українська академічна гімназія, Руський Народний Дім, Союз співацьких і музичних товариств, музичне товариство «Боян» та інші.

Українські письменники писали не лише художні твори, а й літературно-критичні, етнографічні, фольклористичні праці, брали участь у формуванні, унормуванні української літературної мови, обстоювали право на існування написаного по-українськи. Коли зневірені в політичних перспективах українського руху студенти запитали Павла Житецького *«що робити?»*, він дав таку відповідь: *«Якщо хочете працювати для українського народу, ставайте першорядними вченими й пишіть ваші праці по-українському. Тоді поневолі й чужі вивчатимуть українську мову, щоб знайтися з вашими працями»* (Тучапський, 1994, с. 278). Отже, піднесення національного руху, незворотні суспільно-політичні процеси впливали на розвиток української мови та літератури, мистецтва, освіти та науки.

Ю. Шевельов у мовознавчій студії «Внесок Галичини у формування української літературної мови» зазначав, що традицію літературної мови Східної Галичини було *«плекано в пресі, літературі, школі, мові інтелігенції на щодень»*. Львів у кінці XIX – на початку XX ст. *«став всеукраїнським культурним центром, а українська мова набувала серед інтелігенції чимраз більше прав товариської і салонної мови. Тут ... українською мовою починали говорити, а далі вже впевнено говорила українська наука в найрізноманітніших її галузях»* (Шевельов, 2003, с. 22).

Українське інтелігентське середовище Галичини представляли вчителі, лікарі, священики, юристи, чиновники, видавці та представники інших професій та сфер діяльності, які професійну роботу поєднували з літературною, науковою, видавничою, громадсько-політичною й культурно-просвітницькою.

Галицька інтелігенція мала міцні знання, здобуті в університетах не лише Львова чи Чернівців, а й кращих освітніх центрів Європи. Одухотворена філософським позитивізмом і природничим монізмом, та інтелігенція на чолі з Іваном Франком розпочала глибоку духовну революцію в Східній Галичині.

Зауважимо, що найбільш знаковими постатями серед усіх представників інтелігенції Східної Галичини були вчителі, саме вони працюва-

ли з галичанами, плекали молодь, прищеплювали їй любов до рідної – української землі, її традицій і мови. Це друзі та сподвижники Івана Франка, наші земляки: Константина Малицька, Уляна Кравченко та Стефан Ковалів.

Першим популяризатором творчості великого Кобзаря в Галичині був Іван Франко. Ще однією особою, яка з неабияким пієтетом ставилася до творчості Шевченка була *Константина Іванівна Малицька (псевдоніми та криптоніми: Горський Стефан; Кропивницька Віра; Лебедів Віра; Лебедова Віра; Лужанська Віра; Чайка Дністрова; Растик; Vanellus; Кр. Софія; В. Л.; К.; К. М.; К. М...; к. м.; М.; М-а; М-ка К.; Віра Л.)* – видатна громадська діячка, просвітянка, педагог, письменниця, перекладач, почесний член товариств «Просвіта» (цього звання у вітчизняній історії кінця XIX – першої третини XX ст. були удостоєні лише одиниці з числа жінок), «Рідна школа», «Крайове товариство охорони дітей і опіки над молоддю» й ін. 1912 року спільно з М. Білецькою дала почин для заснування фонду «На потреби України», що був матеріальною допомогою для УСС 1914 р.; у 1915 – 20 рр. на засланні в Сибіру; [...] засновниця і довголітня голова кружка ім. Ганни Барвінок (*Енциклопедія Українознавства, 1962, с. 1449*).

К. Малицька – провідна діячка Жіночої Громади у Львові та Чернівцях, ініціаторка Жіночої Служби Україні (1941 р.), заступник голови Світового Союзу Українок, редакторка дитячого журналу «Дзвінок», авторка брошури «Про жіночий рух» (1903 р.), багатьох січових пісень, статей на педагогічні і громадські теми. Незважаючи на різнопланову діяльність К. Малицька залишалася вірною своєму фаховому вибору, адже понад 40 років віддано працювала на педагогічній ниві.

Народилася К. Малицька 30 травня 1872 року в с. Кропивник тепер Калуського району Івано-Франківської області. Батько майбутньої письменниці та педагога Іван Малицький був священником і письменником, саме він навчив доньку милуватися рідним словом. Мати Олена Малицька походила зі священницького роду Гетьманчуків, вона була членом першого українського жіночого товариства, що було засноване в Станіславі.

Освіту К. Малицька здобувала спершу в початковій і виділовій школах Станіслава (нинішнього Івано-Франківська), а згодом – у Львівській державній семінарії. Після завершення навчання у Львові (1892 р.) Константина їде до Галича і там одинадцять років працює вчителькою. Громадсько-культурна, просвітницька, публіцистична діяльність К. Малицької викликала занепокоєння серед москвофілів та осіб пропольської орієнтації, тому 1903 р. її переводять до далекого села Беча. Ось як про цей

період згадує К. Малицька: «Моє знайомство з Буковиною датується з року 1903, коли то замість іти на заслання до Беча на захід, перенеслася я добровільно на полудне. Переді мною були вже там деякі вчителі-галичани, бо тодішній шкільний інспектор, незабутньої пам'яті Омелян Попович, радо в тому часі приймав галицьких утікачів. [...] Посаду дістала я відразу сталу при 5-класовій народній школі в Лужанах під самими Чернівцями, на залізничному вузлі до Кіцманя і Заліщик – як всі мені казали, одна з найкращих посад. [...] З буковинського свідомого учительства згадаю Ілярія Карбулицького, [...] – один з найідейніших робітників народніх, провідник учительства, редактор станового учительського органу «Каменярі», згадаю молодого бунтаря Остапа Поповича з Кіцманя, який усе йшов рука в руку з нами, галичанами (Згинув у московському полоні). В тому часі пізнала я й Євгенію Ярошинську, звісну письменницю й свідому громадянку, колишню співробітницю Кобринської. [...] в тому часі число галичан, передовсім учителів, зростало з кожним роком. По мені перенеслися на Буковину дві сестри Трусевич: Марія і Теодора (теперішня дружина проф. Осипа Безпалка) [...]. В Кіцмані учительовав проф. Сильвестр Яричевський, суддював Осип Бурачинський, у Чернівцях учив д-р Осип Маковей і Василь Сімович, а редагував «Буковину» незабутній Славко Весоловський, симпатичний товариш наших поїздок на всілякі національні торжества. Була нас отже галичан чимала вже пачка. [...], тому й прийшлося нераз почувти [...] що – мовляв «галичани прийшли нас розуму вчити». [...] В тому часі відвідала вперше Ольгу Кобилянську» (Виховниця поколінь ..., 1965, с. 50 – 55).

У цей період К. Малицька активно працює у «Жіночій Громаді», перші збори якої відбулися 13 травня 1905 року. «Ціль товариства по думці ініціатора була: «дбати про свідомлення українського жіноцтва і то так сільського, як і інтелігентного і про економічне піднесення цілого народу через розвиток господарства і домашнього промислу» (Виховниця поколінь ..., 1965, с. 54 – 55).

1906 року К. Малицька повертається до Львова, «щоб обняти посаду вчительки при дівочій школі ім. Т. Шевченка у Львові, покликана Українським Педагогічним Товариством» (Виховниця поколінь ..., 1965, с. 56). З 1906 до 1914 рр. редагує журнал «Дзвінок» і чимало робить для розвитку української дитячої літератури. Вона – авторка збірників нарисів «Мати» (1902 р.), «З трагедій діточих душ» (1907 р.), що мають дидактично-педагогічне спрямування. У 1904 – 1907 рр. на сторінках часопису «Промінь» К. Малицька публікує чимало своїх педагогічних статей і художніх творів (зауважимо, що авторами часопису були й І. Франко, О. Маковей, Н. Кобринська).

К. Малицька була національно свідомим педагогом, активно боролася за демократизацію шкіл Східної Галичини кінця XIX – початку XX ст. Як член крайового виконавчого комітету вчителів Галичини вона підтримала вимоги 116 українських студентів, що в 1907 році оголосили голодування, протестуючи проти заборони української мови.

З вересня 1914 р. російські війська зайняли Львів. Ось як про цей період згадує колежанка Константи́ни Малицької Л. Бурачинська: «...для російського самодержавця настала вперше нагода розправитись із самостійницьким українським рухом. Припинено всякі познаки українського громадського життя, як товариства й пресу, усунуто рівноправність української мови в уряді й школі. Та найбільш дошкульний удар завдано людям, носіям цього відродження. Послідовно виварювано всіх політичних і громадських діячів, навіть свідомих міщан і селян. Вночі з 17 на 18 лютого 1915 р. проведено арешти політичних діячів у Львові. Між ними зустрічаємо єдине жіноче наймення – Константи́ни Малицької. Три і пів місяця просиділа вона в тюрмі на Баторія у брудних, негигієнічних умовах. А 28 травня вирядили їх групою чотирнадцяти на возах під конвоєм через Личаківську рогатку на схід» (Виховниця поколінь ..., 1965, с. 17).

«Львів – Київ (Лук'янівська тюрма) – Курськ – Орел – Бахмат – Омськ – Красноярськ – Єнісейськ – С. Пінчуга на Ангари – такою виявилася «хресна дорога» 43-річної К. Малицької» – слушно зауважує А. Бойко (Бойко, 2002, с. 242).

Навесні 1918 року К. Малицьку заслали в Приангарський край. 1919 року вона потрапила до Красноярська, де стала першою вчителькою української школи імені І. Котляревського. 1921 року заходами К. Малицької та її українських учнів школа дала в Красноярську Шевченківський концерт. Любов і шана до Кобзаря зародилися в Константи́ни ще в дитячі роки. К. Малицька згадує: «Це було вже давно, дуже давно. У той час була я ще зовсім малою дівчинкою. [...] І ось про нашого Кобзаря дізналася я не з книжки, а зовсім принагідно ... під шопою. А сталося воно так: У моїх родичів мешкало із братами ще двох старших хлопців-гімназистів. У свята і неділі сходилися до них ще й другі товариші й всі разом училися, читали, розговорювали. [...] в середину не пускали нікого в час своїх зборів, і цілий свій кружок держали в тайні. [...] Та ось одного разу таки вдалося мені підглянути і почути дещо. Це було при кінці березня якось у неділю. [...] В старій шопі [...] побачила я світло, що пробивалось крізь шпари. [...] Двері замкнені, але я почула з середини голоси моїх братів. [...] я щасливо станула під віконцем. [...] Якраз проти мене на стіні шопи висів якийсь великий образ, украшений зеленим вінком соснини, в котрім повтикані були синьо-жовті кокарди. [...] Над образом яснів на

прозорім жовтім папері великими синіми буквами напис: «В своїй хаті своя правда і сила і воля!». [...] В шопі були самі учні [...] виступив наш Зенко на середину і став перед образом, почав щось відчитувати з зошита, звертаючись час до часу до портрета. З його бесіди зрозуміла я стільки, що на образі представлений Шевченко, поет український, що він малював і писав вірші, що відтак мучився у неволі і похований на високій горі над Дніпром. [...] один із студентів віддеклямував вірш Шевченка, що починався словами «Давно те діялось ...». [...] заки декламатор докінчив вірша, я вже тонула в сльозах. Так мені чогось жаль стало того поета, що «у бурянах співав і плакав». Захоплення, що панувало там внизу між хлопцями, перейшло й на мене – якимсь незнане тепле почування, любов до того Шевченка, що стільки витернів, любов до України обгортала мою душу. [...] тепер настала вельми торжеств енна хвилинка: всі повставали зі своїх місць і мов з одних грудей залунав народний гімн: «Ще не вмерла Україна ...» [...] З того часу минуло багато літ. Пам'ять Шевченка стали обходити прилюдно по всіх закутинах краю, не криючись з його творами і гадками. І авторка цих споминів рік-річно бере участь і врочистих обходах Шевченківських – і самій доводиться говорити про Кобзаря у ясно вбраній залі перед численною, святочно настроєною публікою» (Виховниця поколінь ..., 1965, с. 46 – 48).

У вересні 1920 р. прибула К. Малицька до Львова, «повних п'ять літ тривала її мандрівка в непевних воєнних умовах. Але й Батьківщина не була тією самою, як вона знала її у травні 1915 р. [...] Так – це була інша дійсність. Не той трудний, але успішний, повен розмаху похід 900-тих років, не той гарячий молодечий запал передвоєнних літ. Ненависна польська верхність, що була перше формальною, тепер стала дійсною. Твердий режим окупанта прибирав нових форм насилля. До цього треба було звикати в громадській праці, треба було шукати доріг до життя й оборони» (Виховниця поколінь ..., 1965, с. 19).

Новою дорогою в повоєнному Львові знову стає робота в школі імені Тараса Шевченка, а «нові педагогічні течії, що перехрещувалися тоді в Європі, знайшли застосування в її вмілих руках. Патріотичне звучання ще посилилось у них, скріплене красою її слова у віршах та інсценівках» (Виховниця поколінь ..., 1965, с. 26).

К. Малицька створила дитячу інсценівку в 2 відслонах (діях) «Вінок на могилу Тараса Шевченка», у якій пише:

*Плетем, плетем вінок
З сосни і квіток
На могилу того мужа,
Що тернів за нарід много,*

*Що терпів, боровсь над сили
Від колиски до могили
Та борба ся і ті болі
не зломил в него волі
Не згасили в нїм любви
Нї надії на обнови* (Малицька, 1914).

Завершує Константина Малицька звернення до Кобзаря такими словами:

*А на Твоїй домовині
Присягаєм, батьку, нині
Вік весь щиро працювати
Щоб обтерла сльози мати.
А в борбі тій у ворожій,
Щоб не йти на бездороже
Не зблукати в пїтьмі ночі.
Просьвіти нас Ти, Пророче!* (Малицька, 1914).

Коли колесо війни знову повернулося до Львова, К. Малицька залишилася на місці. «Тридцять вісім років із перервою прожила вона в цьому місті, поклала тут найкращі сили своїх задумів і вчительської праці. [...] Не знаємо нічого про те, як вона провела перші роки після закінчення війни. [...] Але доля готувала їй ще одне радісне заняття. Бібліотека Української Академії Наук у Львові, де була директоркою д-р Марія Деркач, притягнула її до ладження бібліографії української дитячої літератури. І так К. Малицька увійшла знову у ділянку, яку любила все своє життя, у світ уяви української дитини», – згадує Л. Бурачинська (Малицька, 1914, с. 31).

Отож, з 1939 року К. Малицька – старший бібліограф Наукової бібліотеки імені В. Стефаника. У січні 1947 року, повертаючись з роботи, К. Малицька впала на Лісній вулиці біля дому і зламала ногу, довго пролежала на холодній землі й захворіла. Доглядали її друзі та давня її колега зі школи ім. Т. Шевченка Стефанія Пашкевич. І хоча К. Малицька самотньо прожила усе життя, але останні хвили її пройшли в опіці близьких і дружніх їй людей. Життєва дорога Константи́ни Малицької обірвалася 17.03.1947 року. Чудовим «пам'ятником К. Малицькій стала пісня «Чом, чом, земле моя». І хотілося б, щоб артисти, виконуючи цю мелодію, яка так органічно вписалася в музичну культуру України, оголошували ім'я галицької вчительки-патріотки.

Попри всі негаразди та виклики долі ми повинні залишатися сильними духом, вірити в Україну, її людей, шанувати мову й тих наших славних земляків завдяки яким ми маємо цей неоціненний божий дар – слово і мову.

*Ну що б, здавалося, слова ...
Слова та голос – більш нічого.
А серце б'ється – ожива,
Як їх почує!.. (Т. Шевченко),*

а також пам'ятати рядки нашого земляка Івана Франка: *«Якби ти знав, як багато важить слово ...»*.

Отже, можемо констатувати, що етап національного відродження початку ХХ ст. був логічним продовженням процесу, започаткованого Шевченком у ХІХ ст. і тісно пов'язаний з утвердження державності. В І Універсалі Центральної Ради було визначено сутність національного відродження такими словами: *«Віднині самі творитимемо наше життя»*.

Національне відродження, осередком якого стала Галичина, створило той особливий клімат, який позитивно позначився на формуванні всієї нації, визначив подальшу історію України, вплинув на розвиток і статус української мови, а галицька інтелігенція, *«розширювала просторові межі українського світу, Дому, в галицьких сполонізованих містах і не розчинялася у них, як східноукраїнська, а навпаки, викристалізувалась саме як українська»* (Андрусів, 2000, с. 104).

Лауреат Шевченківської премії, поет і видавець Іван Малкович справедливо стверджує: *«... мова – найважливіший маркер національної самоідентифікації. Може видозмінюватися прапор, герб, і навіть, на превеликий наш жаль, територія, але, як цитувала Леся Українка слова ірландця Томаса Девіса: “Нація повинна боронити свою мову більше, ніж свою територію... Втратити рідну мову і перейняти чужу – це найгірший знак підданства...”»* (Малкович, 2017).

Уже більш як два століття немає з нами великого Шевченка, Кобзаря та Пророка, але кожен рік ніби наближає його до нас. Його творчість, у контексті останніх подій, не дає нам змоги засумніватися у правдивості його пророцтв. Більш свідомо вчитуємося в рядки *«Кобзаря»* і переконуємося, що всі вони звернені до нас, українців ХХІ-го століття.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Андрусів, С.М. (2000). *Модус національної ідентичності: Львівський текст 30-х років ХХ ст.* Тернопіль : Джура.

Бойко, А. (2011). Педагогічно-просвітницька діяльність Констянтини Малицької. *Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових.* Вип. LIV. Слов'янськ : СДПУ, 236 – 244.

Виховниця поколінь Константина Малицька: громадська діячка, педагог і письменниця (1965). Торонто : Накладом Світової Федерації Українських жіночих організацій.

Гіряк, С.П. (2016). Мовні портрети української галицької інтелігенції: Уляна Кравченко, Константина Малицька, Іван Франко. *Українська мова*, 4 (60). 103 – 121.

Гіряк, С.П. (2016). Мовний портрет Константини Малицької. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Посвіт, 165– 71.

Качкан, В. (2012). Просвітницька говерла Костянтини Малицької (до 140-річчя від дня народження). *Слово Просвіти*. Взято з <http://slovoprosvity.org/2012/07/09/>

Малицька, К. *Ручкопис*. ЦДАУЛ. Ф. 206. Оп.1, спр. 60.

Малицька, К. (1914). *Вінок на могилу Тараса Шевченка : Діточа сцена в 2-х відслонах*. Львів.

Малицька Константина Іванівна (1962). Енциклопедія Українознавства. Т. 4. Париж – Нью-Йорк, 1449.

Малкович, І. (2017). *Промова на врученні Шевченківської премії*. Взято з <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/03/10/223055/>

Нагачевська, З.І. (2002). Константина Малицька: педагог, визначна діячка українського жіночого руху. *Науково-педагогічний журнал «Обрії»*, 1, 18 – 28.

Нагачевська, З.І. (2007). Виховно-освітній потенціал «жіночої» Шевченкіани (західноукраїнські землі кінця XIX ст. – 1930-х рр.). *Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка*. Вип. 33. Житомир, 2007, 30 – 34.

Тучапський, П. (1994). *Із пережитого*. / З іменем Святого Володимира. У 2-х кн. Кн. 2. Київ, 278 – 289.

Шевельов, Ю. (2003). *Внесок Галичини у формування української літературної мови* Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові, Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ : ВД «КМ Академія», 158 с.

Шерех, Ю. (1998). *Пороги і Запоріжжя* : Література. Мистецтво. Ідеологія : в трьох томах. Т. 3. Харків : Фоліо, 413 с.

REFERENCES

Andrusiv, S.M. (2000). *Modus natsionalnoi identychnosti: Lvivskiy tekst 30-kh rokiv XX st. [Modus of national identity: Lviv text of the 1930s.]*. Ternopil : Dzhura. [in Ukrainian]

Boiko, A. (2011). Pedagogichno-prosvitnytska diialnist Konstiantyny Malyskoi [Pedagogical and educational activity of Constantine Malitskaya]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu : zbirnyk naukovykh – Humanization of the educational process: a collection of scientific*. No. LIV. Sloviansk : SDPU, 236 – 244. [in Ukrainian]

Vykhovnytsia pokolin Konstiantyna Malyska: hromadska diiachka, pedahoh i pysmennytsia [Kindergarten teacher Konstantin Malitskaya: public figure, teacher and writer]. (1965). Toronto : Nakladom Svitovoi Federatsii Ukrainskykh zhinochykh orhanizatsii. [in Ukrainian]

Hirniak, S.P. (2016). Movní portrety ukrainskoi halytskoi intelihtentsii: Uliana Kravchenko, Konstiantyna Malyska, Ivan Franko [Language portraits of the Ukrainian Galician intelligentsia: Ulyana Kravchenko, Konstantina Malyska, Ivan Franko]. *Ukrainska mova – Ukrainian Language*, 4 (60). 103 – 121. [in Ukrainian]

Hirniak, S.P. (2016). Movnyi portret Konstantyny Malytskoi [Language portrait of Konstantina Malitskaya]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk : mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh uchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka* [Topical Issues in the Humanities: Intercollegiate Collection of Scientific Papers of Young Scientists at Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University.]. Drohobych : Posvit, 165 – 171. [in Ukrainian]

Kachkan, V. (2012). Prosvitnytska hoverla Kostiantyny Malytskoi (do 140-richchia vid dnia narodzhennia) [Educational guerilla by Konstantin Malitskaya (to the 140th anniversary of her birthday)]. *Slovo Prosvity – The word Enlightenment*. Retrieved from <http://slovoprosvity.org/2012/07/09/> [in Ukrainian]

Malytska, K. *Rukopys [Manuscript]*. TsDIAUL. F. 206. Op.1, spr. 60. [in Ukrainian]

Malytska, K. (1914). *Vinok na mohyly Tarasa Shevchenka : Ditocha stsena v 2-kh vidslonakh* [Wreath on the grave of Taras Shevchenko: Children's scene in 2 elephants]. Lviv. [in Ukrainian]

Malytska Konstantyna Ivanivna (1962). *Entsyklopediia Ukrainoznavstva*. T. 4. Paryzh – Niu-York, 1449. [in Ukrainian]

Malkovych, I. (2017). *Promova na vruchenni Shevchenkivskoi premii* [Speech at the Shevchenko Prize]. Retrieved from <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/03/10/223055/> [in Ukrainian]

Nahachevska, Z.I. (2002). Konstantyna Malytska: pedahoh, vyznachna diiachka ukrainskoho zhinochoho rukhu [Konstantin Malitskaya: teacher, prominent figure of the Ukrainian women's movement]. *Naukovo-pedahohichniy zhurnal «Obrii» – Scientific-Pedagogical Journal “Horizons”*, 1, 18 – 28. [in Ukrainian]

Nahachevska, Z.I. (2007). Vychovno-osvitnii potentsial «zhinochoi» Shevchenkiany (zakhidnoukrainski zemli kintsia KhIKh st. – 1930-kh rr.) [Educational and educational potential of the “female” Shevchenkiana (Western Ukrainian lands of the late nineteenth century – 1930s)]. *Visnyk Zhytomyr'skoho derzhavnoho universytetu im. I. Franka – Bulletin of Zhytomyr State University. I. Franko. No. 33*. Zhytomyr, 2007, 30 – 34. [in Ukrainian]

Tuchapskyi, P. (1994). *Iz perezhytoho./Z imenem Sviatoho Volodymyra* [Of the survivor / With the name of St. Vladimir]. U 2-kh kn. Kn. 2. Kyiv, 278 – 289. [in Ukrainian]

Shevelov, Yu. (2003). Vnesok Halychyny u formuvannia ukrainskoi literaturnoi movy [Galicia's contribution to the formation of the Ukrainian literary language]. *Naukove Tovarystvo im. Shevchenka u Lvovi, Natsionalnyi universytet «Kyievo-Mohylianska akademiiia» – Scientific Society. Shevchenko in Lviv, National University of Kyiv-Mohyla Academy*. Kyiv : VD «KM Akademiia», 158 s. [in Ukrainian]

Sherekh, Yu. (1998). *Porohy i Zaporizhzhia : Literatura. Mystetstvo. Ideolohiia* [Thresholds and Zaporozhye: Literature. Art. Ideology]: v trokh tomakh. T. 3. Kharkiv : Folio, 413 p. [in Ukrainian]